

Petletnice so za vse enake po 180 K. Žensko učiteljsko osebje dobi 80% za moško osebje določenih dohodkov.

Kako se vrsti učiteljstvo po kategorijah, je precej umetno sestavljeno, ker se je obdržalo krajevni ali bolje mestni sistem in uvedlo tudi starostno-osebni sistem, a pri vsem imata odločilno moč sposobnostna izkušnja in definitivnost. Iz mestnega sistema je ostalo to:

1. Vsi definitivni učitelji-voditelji na enorazrednicah so koj z definitivnim imenovanjem III. plač. razreda.

2. Vsi definitivni nadučitelji na dvorazrednicah ali trirazrednicah so II. plač. razreda.

3. Vsi definitivni nadučitelji na štirirazrednicah ali večrazrednicah so I. plač. razreda.

Enako so mesta drugega učiteljstva razvrščena v razne plačilne razrede tako, da ni enako, ako službuješ na dvorazr., trirazr. ali večrazrednici. Mimogrede naj opomnimo, da so sedaj učiteljice na dvorazrednicah III. plač. razreda, ki so bile popred skoraj same podučiteljice.

K temu mestnemu sistemu so priklopili še sledeči osebni:

Da ima vsak učitelj do sposobnostne izkušnje 960 K letne plače, smo že povedali. Z izkušnjo sposobnosti zadobi pravico do podučiteljske plače in ta mu ostane 10 let po definitivnem imenovanju, ako ni zaradi mestnega sistema prišel v katero drugo kategorijo. Nadaljših 10 let je v III. kategoriji in zopet nadaljših 10 let v II. in zadnjih 5 v I. kategoriji. Ko je odslužil 35 let po sposobnostni izkušnji, gre v pokoj. S tem smo prišli toliko na bolje, da pride tudi ona učiteljska oseba, ki ni bila toliko srečna, da bi bila imenovana na mesto boljše kategorije, vsaj po letih do nje.

Službena leta za kvinkvenije in za pokojnino se štejejo od sposobnostne izkušnje in kot je razvidno se mora služiti za celo pokojnino 35 let po sposobnostni izkušnji. Drugače pa dobi vsaka učiteljska oseba po dovršenem 10. letu službovanja po sposobnosti 40% uživate plače in za vsako nadaljno leto 2,4%. V pokojnino se šteje tudi stanarina, in sicer za voditelje 540 K, za učitelje 360 K in za podučitelje 240 K.

Te plače so pripadle učiteljstvu 1. januarja 1908 in zato se je sedaj doplačalo vsakemu, kar je poprej premalo potegnili. Marsikdo se pritožuje, da so mu nakazali premalo tega doplačila, a kdor hoče o tem natančno preračunati, mora imeti zakon, ker drugače ni mogoče priti vsaki pomoti na sled.

Marsikoga bo zanimalo zvedeti, kako si je učiteljstvo priborilo vsaj ta mali priboljšek. Prvo bodi povedano, da učiteljstvu ne da noben nič, ako samo ne zahteva in si ne pribori. Oni čas, ko je bila „Zavezina“ skupščina v Pulju, sta predavala o učiteljskih dohodkih dva člana Slovenskega učiteljskega društva v Istri. Prvi, Pavel Plesničar, je postavil v svojem referatu načela, kaj naj učiteljstvo zahteva, a drugi, Miroslav Anžlovar, je dokazal, kako pristranski in krivičen je deželni zakon istrski, s katerim so bili določeni učiteljski dohodki. Oba referata smo priobčili v našem listu.

Nato se je zavzel za izboljšanje učiteljskih dohodkov Ant. Urbančič in referiral na obnem zboru Slovenskega učiteljskega društva v maju 1906 ter predlagal, naj društvo izbere odsek treh članov, ki jim bodi naloga, da sestavijo načrt zakona, ki se ga predloži s peticijo deželnemu zboru. Tudi ta referat smo priobčili v našem listu. Pri istem zborovanju se je zbralo v navedeni odsek Anžlovarja, Kureta in Urbančiča. Kasneje se je Kuret odpovedal zaradi bolezni, Anžlovar je odšel v pokoj in tako je ostal sam Urbančič. Na obnem zboru 20. oktobra 1906 se je popolnil odsek tako, da se je zbralo k Urbančiču še Brtoka Tula. Odsek je v dveh sejah sestavil načrt. Mislilo se je, da bo sklican deželni zbor še pred začetkom l. 1907. Slovensko učiteljsko društvo je predložilo načrt s primerno peticijo. Deželni zbor ni bil sklican, vendar je imelo to dobre posledice, ker med tovariši Hrvat se je zbudil Avg. Rajčič in priobčil v „Prosveti“ svoj načrt, a tovariši Italijani so se tudi zbudili in sklicali v posvetovanje odsek prve dni marca 1907 v Pulj, v katerem je bilo 8 Italijanov, 2 Hrvata in 2 Slovenca. Ta odsek se je soglasno združil za načrt zakona, ki se ga je od slovenske strani predložilo deželnemu zboru. Načrt se je vročil tudi vsem slovenskim deželnim poslancem s prošnjo, da se potezajo zanj. S tem se je posrečilo pripraviti deželni odbor do tega, da je sestavil svoj načrt in ga

predložil v jesenskem zasedanju deželnega zbora. Načrt deželnega odbora je bil pa tako pristransko prirojen, da sta morala Urbančič in Rajčič posredovati pri slovenskem klubu, da so vplivali na italijanski klub, da so se najhujše pristranosti v deželni zbornici popravile. Načrt je bil od deželnega zbora potrjen in deželni odbor je bil pooblaščen, da sme vsak formalni pogršek popraviti brez deželnega zbora. Še danes se ne ve gotovega vzroka, zakaj se je zavlačevala sankcija do 5. junija, akoravno se je potezal za sankcijo c. kr. namestnik princ Hohenlohe. Slovensko učiteljsko društvo se je večkrat obrnilo v tej zadevi do državnega poslanca Mandića, ki je vselej dobrovoljno ustregel, za kar mu bodi tukaj javna zahvala. Tudi italijanski tovariši, četudi imajo tri državne poslance, so njega prosili pomoči, iz česar vidimo, da je istrsko učiteljstvo največ zaupalo njemu.

Z delovanjem za izboljšanje učiteljskih dohodkov si je Slovensko učiteljsko društvo nakopalo toliko stroškov, da jih ni moglo pokriti z rednimi letnimi dohodki. Zaradi tega je sklenil občni zbor v maju 1907, naj vsaka slovenska učiteljska oseba vplača v društveno blagajnico 5 K v ta namen. Odbor je toliko varčeval, da je s tem plačal tudi potnino odposlanca na Dunaj. In vendar imamo slovenske osebe v Istri, ki niso vplačale še danes tega zneska, a je tudi takih, ki niso še danes udje društva. Tovariši, tovarišice, spomnite se vsaj sedaj, ko ste že potegnili izboljšane plače, svoje dolžnosti do društva. Ako bi ne bilo društev, ne da se misliti, da bi jih bil deželni zbor sam od sebe že izboljšal. Tudi ni dokončan delo. Akoravno so društva predložila tudi načrt disciplinarnega zakona, vendar ni deželni zbor o tem še ničesar ukrenil in ostal je v veljavi še stari površni zakon iz leta 1870. Tudi tega je neobhodno potrebno izpremeniti, a ako se ne bodo potegnili društva, bomo gotovo še dolgo časa čakali. Slovensko učiteljsko društvo je vložilo v tem smislu že na zadnje zasedanje deželnega zbora peticijo, a ostala je brezuspešna. Nađejamo se, da se nam bo v prihodnje bolje godilo, ker bosta v deželnem zboru tudi dva naša tovariša.

Dovolj naj bo, ker mislimo, da je že iz tega razvidno, da se Slovensko učiteljsko društvo poteza v vsakem oziru za pravice in koristi ljudskošolskega učiteljstva v Istri, reči smemo celo, da ono prednjači v tem oziru, zato pa bi ne smelo biti slovenske učiteljske osebe v Istri, ki ne bi bila član tega društva.

Prošnja.

Dne 9. marca letos je umrla vzorna, idealna in napredna slovenska učiteljica Olga Kobau. Njeno truplo počiva na ljubljanskem pokopališču — pri Sv. Križu — brez spomenika. Čut kolegijskega in prijateljskega nas veže, da ji mi postavimo nagrobni spomenik. V to svrhu prosi podpisano društvo vse njene kolegije in kolege, prijateljice in prijatelje v Ljubljani, v krškem in logaškem okraju, kjer je pokojnica službovala in delovala v tamšnjih učiteljskih in narodnih društvih, da vsaka in vsak po svoji moči prispeva za nagrobni spomenik Olgi Kobau. Dotični zneski naj se pošiljajo blagajniku podpisanega društva, gospodu Jakobu Furlanu, učitelju na I. mestni šoli v Ljubljani.

Ljubljansko učiteljsko društvo
v Ljubljani, dne 23. nov. 1908.

J. Dimnik,
predsednik,

V. Sadar,
tajnik.

Oklic.

Kakor znano, je utonil dne 23. junija t. l. v Muri tovariš Vinko Vanda, nadučitelj v Veržuju. Pokojnik ni bil le dober učitelj ter vzor tovariša, ampak tudi neumorno delaven na izvenšolskem polju in zato zaslužil, da se mu na grobu postavi vsaj skromen spomenik. Ker pa vdova z devetimi nepreskrbljenimi otroki dobiva le malo pokojnine in nekaj vzgojnine, ni v stanu mu ga postaviti sama, zato je Ljubljansko učiteljsko društvo pri svojem zadnjem zborovanju dne 5. novembra t. l. sklenilo, nabirati prispevke za zgradbo tega spomenika. Podpisani odsek se torej z vljudno prošnjo obrača do vseh cenjenih tovarišic in tovarišev, kakor tudi do drugih znancev pokojnikovih, da po svojih močeh vpsoljejo prispevke, ki jih sprejema Karel Maurič, učitelj v Križevcih na Štajerskem.

Fr. Cvetko. K. Maurič. M. Kocuvan.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Posavski krožek je imel svoj prvi letošnji sestanek v soboto, dne 14. listopada, pri Kuneju na Vidmu. Žal, da se ga niso udeležili cenjeni tovariši in tovarišice v polnem številu. Upamo pa, da prihodnjič nihče ne izostane.

Tov. J. Knapčič nas je pozdravil s presrečnimi besedami na prvem sestanku po preteku večih mesecev. V svojem jednatem govoru nas je bodril k stanovski zavednosti in neutrudljivemu delovanju v sedanjih resnih časih. Omenil je tudi naj bi se pri naših krožkih vselej posvetilo nekaj časa resnemu delu, da postanejo tako stalne vrednosti.

Za starostno krožkov na štajerski strani prirejenih se izvoli tov. J. Knapčič; za one na kranjski pa g. nadz. Stiasny. — V kratkih besedah se spominja izvoljeni starosta pokojnega tov. Rupnika, ki je lani tako zvesto posecal naše krožke. Nato pa pozdravi novodošlega tov. Hočevarja. — Tov. K. Humek je bil tako poštenovalen, da nam je predaval o „Praktični uporabi geom. oblikoslovja v vsakdanjem življenju“. V uvodu je omenil, da bi bilo potrebno za nadaljevalne šole posebne knjige za vsak predmet, ki bi bila obenem praktično navodilo za uporabo pridobljenega v vsakdanjem življenju. Sam namerava izdati takšno brošuro iz geometrije. Prvi del te brošure bo govoril o merjenju. Podal nam je nekoliko skrajšano vsebino tega dela.

Po končanem oficialnem delu se je razvila kaj živahna zabava. Z aranžiranjem šaljivih iger je zaslužil tov. Hočevar C. M. družbi 3 K.

Začetek je bil dober. Da bi se vsi letošnji krožki tako obnesli — morda tudi v korist učit. konviktu.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za šentlenski okraj zboruje v četrtek, dne 3. decembra t. l., ob 10. uri dopoldne v Št. Lenartu po nastopnem dnevnem redu:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Poročilo o delovanju v okr. šol. svetu (tov. Škrjanc).
4. Poročilo o „Zavezi“ v Gorici (tovariš From).
5. O sedanjem stanju regulacije naših plač (tov. Kopic).
6. Slučajnosti.

Ker je to zborovanje zadnje v tem letu, pričakujem polnoštevilno udeležbo tembolj, ker nekaterih tovarišic in tovarišev vse leto nisem videl. Ne bodite tako mlačni in brezbržni! Ljudstvo o naših zborovanjih neugodno govori. Ne podkopavajmo tal svojemu že itak na slabih nogah stoječemu ugledu.

J. Kopic, predsednik.

Konjiško učiteljsko društvo je priredilo deveti roditeljski sestank v nedeljo, dne 15. novembra t. l., ob 8. uri popoldne v Čadramljah. Udeležba je bila povoljna. Prva je predavala tovarišica Goricanova s Prihove. „Nekaj o ženskih ročnih delih“. Čeravno še dandanes kmetiško ljudstvo navadno nasprotuje ženskim ročnim delom, je to vendar z zanimanjem poslušalo dobro premišljeno, praktično izvajanje gospodinje tovarišice. Nato je podaval tov. Kerhlanke „O cesarjevem jubileju“. Predvsem si je tovariš v svojem poljudnem predavanju prizadeval ljudstvu pokazati, kako je presvetli cesar povzdignil šolstvo in kmetiški stan. Dne 7. septembra t. l. je minilo 60 let, odkar je naš kmet postal prost in svoboden.

Deseti roditeljski sestanek se priredi v nedeljo, dne 29. novembra v Tepanju. Tovariši in tovarišice, podpirajte dobro stvar in pridite!

Tajnik učiteljskega društva.

Srednješolski vestnik.

** Na ljubljanski c. kr. II. državni gimnaziji se je v soboto, dne 22. novembra, vršil prvi roditeljski večer, pri katerem je šolski svetnik dr. J. Bezjak predaval o vzgojnem pomenu čitanja dobrih knjig.

** Proforski naslov se je podelil Ivanu Grafenauerju, dr. J. Šlebingerju in Ivanu Mastenu.

** Iz srednješolske službe. Izprašani poizkusni kandidat Adolf Floch je nameščen kot suplent na višji realki v Ljubljani.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Štev. 11. ima to-le vsebino: 1. Avgustin Požegar: Telesni siločut in njegova higijena. — 2. Janko Polak: O prenovljenju učenja na izust. — 3. Miro Sijaneč: Tolstoj. — 4. Eliza Kukevec: Vsestranska obravnava številnega obsega 1 do 10. — 5. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Vseslovanski list. V smislu sklepov vseslovanske konference v Pragi in VIII. evropskega kongresa prične v drugi polovici meseca decembra t. l. v Petrogradu izhajati mesečnik Slavjanski Mir, ki bo deloval na kulturno zblizanje slovanskih narodov ter bo Ruse seznanjal s prevodi iz vseh slo-

vanskih literatur (češke, poljske, slovaške, srbohrvaške, bolgarske in slovenske). Naroča se list v Petrogradu B. O. 5. 36.

Aljaževa skladba. V založbi „Kat. bukvarne“ je izšel V. zvezek mešanih in moških zborov župnika Jakoba Aljaža. Zvezek obsega dva mešana in tri moške zборе. To so ljubezne, prikupne skladbe resnične vrednosti, ki zaslužijo toplega priporočila. Cena zvezka 60 vin. Obenem je izšla v isti založbi najnovejša Aljaževa skladba „Stražniki“. Ta pesem je času primerna. Aljaževa skladba izraža prav dobro čustva in misli, ki jih je Gregorčič položil v te svoje kitice. Na zahtevanje dobe slov. pevski zbori to skladbo, ki budi v sredu pevača in slušatelja narodno zavest, tudi brezplačno.

† Milan Gj. Milčević. V Belemgradu je 17. t. m. umrl znani srbski pisatelj in akademik Milan Gj. Milčević star 77 let. Njegove zbirke v srbski kulturni zgodovini so stalne vrednosti.

Politiški pregled.

* Parlamentarni položaj. V parlamentarnih krogih so uverjeni, da je le od parlamentarnih strank odvisno, koliko časa ostane sedanje ministrstvo na krmilu. Provizorno ministrstvo nima določenega programa, temveč ostane na krmilu le toliko časa, dokler se ne odloči vprašanje o vladnem zistemu. Za parlamentarno koalicijsko ministrstvo pridejo v postev: 70 Čehov, 71 Poljakov, 5 Malorusov, 37 Jugoslovancev, tedaj skupno 183 Slovanov. Od Nemcev pridejo v postev: 96 krščanskih socialistov, 27 nemških nacionalcev, 15 naprednjakov, 22 agrarcev, skupno tedaj 160 Nemcev. Nadalje pridejo še v postev 5 Rumunov in 9 konzervativnih Italijanov. Potemtakem imajo Slovani v tej koaliciji absolutno večino. S tem bo morala vlada resno računati.

* „Skupno postopanje jugoslovanskih državnih poslancev.“ — Govori se o skupnem postopanju jugoslovanskih državnih poslancev, govori se celo o fuziji obeh klubov. „Slovenec“ pravi na to: „Gre se za ta-le cilj: doseči, da morejo v tistih stvareh, ki so vsem Slovincem skupne, tudi vsi Slovenci skupno nastopati. Za nič več in za nič manj. — Treba je na Dunaju med državnimi poslanci potrebne edinosti za potrebne skupne nastope, ne premalo, da se s tem ne izjalovi namen, pa tudi ne več, nego je zdaj primerno, ker sicer se vsa reč prekmalu razbije. Ne govorimo o slogi in kompromisih, marveč le o skupnem delu, ki je vsled zunanje in notranje politične dogodkov izza zadnjega časa potrebnejše nego kadarkoli prej.“

* Bosno in Hercegovino Hrvaški! V „Österr. Rundschau“ objavlja dr. Gründner članek, v katerem zahteva, naj se združita deželi s Hrvaško in Dalmacijo, da postane potem tretji del monarhije kot celokupnost na jugu, ki zagotavlja mir in se lahko upre zunanjim vplivom. Jugoslovani bi se potem ne ozirali na Belgrad in Cetinje, ampak na Zagreb kot prihodnjo metropolo slovanskega jugozapada.

* Naša vojna mornarica dobi prva dva podmorska čolna, ki so jo izdelali v Kielu. Prvi poizkusi so se jako srečno obnesli.

* David Starčević. V Jaski je 18. t. m. umrl znani hrvaški politik dr. Starčević, nekak velikega dr. Ante Starčevića, ki je ustanovil Starčevićjansko stranko. Pokojnik je bil hud nasprotnik Khuena, ki ga je tudi spravil v ječo. Lani sta se z bratom dr. Miletom Starčevićem ločila od dr. Franka ter ustanovila posebno frakcijo stranka prava. Gorečemu domoljubu hrvaškemu kličejo tudi mi: „Lahka ti zemlja!“

* Goriški deželni zbor najbrž ne bo razpuščen, čeprav to zahtevajo italijanski liberalci in slovenski klerikaleci. Zadnji posebno silijo nato, ker upajo, da bi zmagali pri novi volitvi. Osrednja vlada jim ne misli ustreči ter bo najprej izkušala, da doseže sporazumljenje med ital. liberalci in slov. klerikaleci na eni ter med slov. naprednjaki in italij. klerikaleci na drugi strani.

* Deželnozborske volitve v Istri. Na ožji volitvi dne 22. t. m. za isterski deželni zbor v volilnem okraju Milje-Isola (mestna kurija) je od 353 veljavno oddanih glasov dobil učitelj Fran Zorzenon (socialni demokrat) 182 glasov, župnik Fran Mujesan pa 171 glasov. — Izvoljen je torej prvi.

* Rauch proti cirilskim napisom. Ban Rauch je izdal nalog, da se imajo odpraviti cirilski napisi na šolah, kjer se nahajajo. Po Hrvaški in Slavoniji je vse polno madjarskih napisov in tabel, zlasti na železnicah, ki so protizakoniti, teh pa seveda sedanja hrvaška vlada ne odpravi.

* Srbija. Angleški balkanski komite v Londonu je izročil odboru za narodno brambo v Belgradu 100.000 frankov. — Nad 1000 visokošolcev v Moskvi je izjavilo, da vstopijo v srbsko vojsko kot prostovoljci v slučaju vojne. — Mednarodna konferenca se ugne vršiti v Italiji. — V diplomatičnih krogih ne verujejo izjavi srbskega ministrskega predsednika Telimirovića, ki je na opomin veleisl zatrljeval, da Srbija nima pripravljene armade na mejah in da tudi za vstaške čete ne ve. S tem zatrljevanjem je hotel Velimirović le preslepiti Evropo, ker Srbija še ni gotova z oboroževanjem. Posebno hudo je za Srbijo, ker pravzaprav artilerije niti nima. Naročeni topovi